

DOI: <https://doi.org/10.32782/ecovis/2024-2-1>
УДК 338.24

Білик Ростислав Романович

*доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1894-6828>*

Іким Анатолій Володимирович

*аспірант кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3070-2917>*

Кіцак Микола Михайлович

*аспірант кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4133-0498>*

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ У СТІЙКОСТІ ТА ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано основні програми державної та міжнародної підтримки малого бізнесу в Україні в сучасних умовах. Розглянуто ключові напрями допомоги, серед яких фінансова підтримка (гранти, пільгове кредитування, компенсації), інфраструктурні рішення (індустріальні парки, програми релокації бізнесу), освітні та консультаційні ініціативи, а також підтримка експорту. Особливу увагу приділено ролі малого бізнесу як важливого чинника збереження економічної активності, створення робочих місць та підтримки регіональної стійкості під час кризи. У статті підкреслено значення синергії між державними заходами та міжнародною допомогою, а також окреслено перспективні напрями подальшого розвитку інструментів підтримки малого підприємництва в контексті післявоєнного відновлення економіки України.

Ключові слова: малий бізнес, підтримка підприємництва, фінансова допомога, гранти, пільгове кредитування, міжнародна допомога, економічне відновлення.

Rostyslav Bilyk

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economic Theory,
Management and Administration,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

Anatoliy Ikym

*PhD Student of the Department of Economic Theory,
Management and Administration,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

Mykola Kitsak

*PhD Student of the Department of Economic Theory,
Management and Administration,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

THE ROLE OF STATE AND INTERNATIONAL SUPPORT FOR SMALL BUSINESS IN STRENGTHENING RESILIENCE AND RECOVERY OF UKRAINE'S ECONOMY

In the context of a full-scale war, small businesses in Ukraine play a crucial role in maintaining economic activity, supporting local communities, and creating new jobs. However, under the pressure of wartime challenges, small enterprises face unprecedented risks – the loss of sales markets, logistical constraints, and a shortage of financial resources. Therefore, ensuring effective state support and attracting international assistance has become one of the top priorities for stabilizing and developing this sector. Analyzing the tools and mechanisms for supporting small businesses is essential for shaping strategies for the country's economic recovery. The purpose of this article is to conduct a systematic analysis of the areas and forms of state and international support for small businesses in Ukraine as of the end of 2023, as well as to assess their impact on strengthening the resilience of the entrepreneurial sector and preparing for post-war economic re-

© Білик Р.Р., Іким А.В., Кіцак М.М., 2024

covery. The study employs structural-functional analysis, systematization of support programs, content analysis of official reports (by the Ministry of Economy of Ukraine, USAID, EU4Business, KSE Foundation, Office for Entrepreneurship and Export Development), and comparative analysis of best practices in international support. The article summarizes and systematizes the main support programs for small businesses: financial assistance (grants, preferential loans, compensations), infrastructure support (industrial parks, business relocation programs), educational and consulting initiatives (Diia.Business platform, EU4Business), and export promotion programs. The role of small business as a driver of regional resilience and innovative development during wartime is emphasized. The article provides a comprehensive assessment of the effectiveness of small business support mechanisms during the war, offers recommendations for their further development, and consolidates practical experience of cooperation between the state, business, and international partners. The results of the study can be used to improve national entrepreneurship support policy, develop new instruments to stimulate small businesses, and shape Ukraine's economic recovery strategy.

Keywords: small business, entrepreneurship support, financial assistance, grants, preferential lending, international aid, economic recovery.

Постановка проблеми. Сьогодні підтримка малого бізнесу в Україні набуває особливого значення через тривалі наслідки повномасштабної війни; руйнування частини інфраструктури; релокацію підприємств; загострену проблему безробіття; необхідність відновлення економіки. У відповідь держава, міжнародні партнери та комерційні структури впроваджують цільові програми підтримки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання визначення ролі малого бізнесу в економічній системі розглядається у низці досліджень. Зокрема, Козак А. Р. [1] у своїй роботі акцентує увагу на тому, що малий бізнес відіграє ключову роль у формуванні ринкової економіки, сприяє створенню робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності, впровадженню інновацій та забезпеченню сталого розвитку на національному і глобальному рівнях. У дослідженні Васюти В., Чорновол Н. та Горбунової М. [2] також розкривається важливість підприємницької діяльності як рушія національного економічного розвитку. Значну увагу проблемам стану та динаміки розвитку малого підприємництва в Україні приділяють Сидорук І. С. [3] та Завадських Г. М., Кубік Я. В. [4], які аналізують сучасний стан малого бізнесу, визначають позитивні тенденції розвитку малого бізнесу в Україні, зокрема зростання кількості підприємств у деяких регіонах та активізацію підприємницької діяльності. У роботі Піхняк Т. А. [5] розглядаються сучасні виклики для малого бізнесу, зокрема економічна нестабільність, вплив пандемії COVID-19, а також перші ознаки погіршення бізнес-середовища у зв'язку з геополітичними ризиками. В умовах повномасштабної війни питання державної підтримки малого та середнього бізнесу стало надзвичайно актуальним. Карпенко Л. М., Іжа М. М. та Гороховський М. В. [6] системно аналізують існуючі інструменти державної підтримки малого бізнесу в Україні під час воєнного стану. У дослідженні Носкова О. М. [7] проаналізовано особливості та перспективи оптимізації державного регулювання малого бізнесу на регіональному і місцевому рівнях.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростаючий науковий інтерес до проблем розвитку малого бізнесу в Україні, більшість досліджень зосереджені або на загальній харак-

теристиці його ролі в економіці, або на аналізі окремих аспектів державної політики підтримки у мирний час. Водночас, у контексті повномасштабної війни, з'явилися нові виклики для малого бізнесу, які потребують оновленого підходу до дослідження механізмів його підтримки.

Метою статті є аналіз основних напрямів та інструментів підтримки малого бізнесу в Україні в умовах війни, а також оцінка їхньої ролі у збереженні економічної активності та забезпеченні стійкості підприємницького сектору. У роботі висвітлюється державна та міжнародна допомога, фінансові, інфраструктурні, освітні й експортні програми, спрямовані на адаптацію малого бізнесу до нових викликів. Стаття також акцентує увагу на тенденціях розвитку механізмів підтримки та визначає їх значення для економічного відновлення країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Малий бізнес традиційно відіграє ключову роль в економіці України. На його частку припадає близько 99% зареєстрованих підприємств, які створюють понад половину робочих місць у країні. Саме малі підприємства забезпечують значний внесок у формування внутрішнього валового продукту, розвиток інноваційних рішень, забезпечення конкурентного середовища та гнучкість ринкових відносин.

У період війни значення малого бізнесу стало ще більш вагомим. По-перше, він демонструє високу адаптивність – здатність швидко змінювати бізнес-моделі, переміщувати виробничі потужності, переорієнтовуватися на нові ринки та потреби. По-друге, саме малі підприємства активно підтримують економічну стійкість регіонів, де збережено відносно стабільну ситуацію, та беруть участь у відновленні постраждалих територій.

Крім того, малий бізнес часто відіграє важливу соціальну роль – підтримує місцеві громади, створює робочі місця для внутрішньо переміщених осіб, сприяє швидкому реагуванню на гуманітарні виклики. Він також є важливим каналом залучення міжнародної допомоги через участь у грантових та донорських програмах.

В умовах війни розвиток і підтримка малого бізнесу не лише сприяє збереженню економічної активності країни, а й закладає основу для післявоєнного відновлення та модернізації. Гнучкість, підприємливість та іннова-

ційність малого бізнесу роблять його одним із драйверів майбутнього економічного зростання України.

Саме тому малий бізнес потребує системної підтримки як з боку держави, так і міжнародних партнерів – у різних формах і на всіх етапах діяльності. Це включає фінансову допомогу (гранти, пільгові кредити, компенсаційні механізми), освітні та консультаційні програми, підтримку експорту, інфраструктурний розвиток (індустріальні парки, бізнес-хаби), а також сприяння цифровій трансформації (рис. 1).

У період війни така підтримка стає не лише економічною, а й стратегічною – оскільки сприяє збереженню соціальної стабільності, посиленню регіональної стійкості, зміцненню довіри до держави та міжнародних партнерів. Вона дає підприємцям ресурси для того, щоб не тільки вижити в умовах кризи, а й готувати підґрунтя для сталого розвитку в післявоєнний період.

Фінансова підтримка малого бізнесу в Україні стала одним із ключових інструментів економічної стабілізації та розвитку підприємницького середовища в умовах війни. Саме прямі фінансові інструменти – гранти, пільгові кредити та часткові компенсації витрат – забезпечують підприємцям можливість зберігати і розширювати діяльність, створювати нові робочі місця, відновлювати виробничі потужності після руйнувань і здійснювати релокацію бізнесу в більш безпечні регіони. Ці механізми включають:

1. Державна програма «єРобота» [9] є однією з наймасштабніших державних ініціатив із підтримки малого та середнього бізнесу в Україні, особливо актуальною в умовах повномасштабної війни. Запущена у 2022 році за ініціативи Уряду України та Міністерства економіки України, вона отримала активний розвиток у 2023 році. Основною метою програми є стимулювати створення нових бізнесів, підтримати розвиток діючих підприємств, сприяти самозайнятості та формуванню нових робочих місць по всій території України, включаючи регіони, які приймають внутрішньо переміщених осіб або постраждали від бойових дій. Програма складається з кількох напрямів грантової підтримки:

– для створення власного бізнесу (до 250 тис. грн) – доступна для фізичних осіб, які мають бізнес-ідею і бажають започаткувати підприємницьку діяльність;

– для розвитку мікропідприємництва – для підприємців, які вже здійснюють діяльність та планують її розширення, модернізацію чи запуск нових виробництв;

– на створення мікропереробних підприємств (до 8 млн грн) – стимулювати розвиток переробної промисловості, локалізувати виробничі процеси, підвищити додану вартість продукції;

– для розвитку садівництва, тепличного господарства – спрямована на аграрний сектор для стимулювання виробництва якісної продукції та імпортозаміщення;

– для IT-сектору та креативних індустрій – на підтримку нових проєктів у високотехнологічних сферах [9].

У 2023 році фінансування програми здійснювалося за рахунок Державного бюджету України, а також завдяки залученню міжнародної технічної допомоги (зокрема USAID, EU4Business, UNDP). Станом на кінець 2023 року за даними Міністерства економіки України: схвалено понад 16 тисяч грантів; сукупна сума наданої підтримки перевищила 6,5 млрд грн; створено понад 30 тисяч нових робочих місць [10]. Програма «єРобота» стала важливим інструментом стимулювання підприємницької активності в регіонах, де приватна ініціатива відіграє ключову роль у відновленні економіки. Вона також допомагає зменшити міграційний відтік населення шляхом створення нових можливостей для працевлаштування та самозайнятості.

2. Програма «Доступні кредити 5-7-9%» є однією з найважливіших державних ініціатив підтримки мікро-, малого та середнього бізнесу в Україні [11]. Вона запущена у 2020 році з метою стимулювання інвестиційної активності підприємців, однак у період повномасштабної війни її механізми оперативно адаптовано до нових економічних умов. Основною метою програми є забезпечити малий та середній бізнес

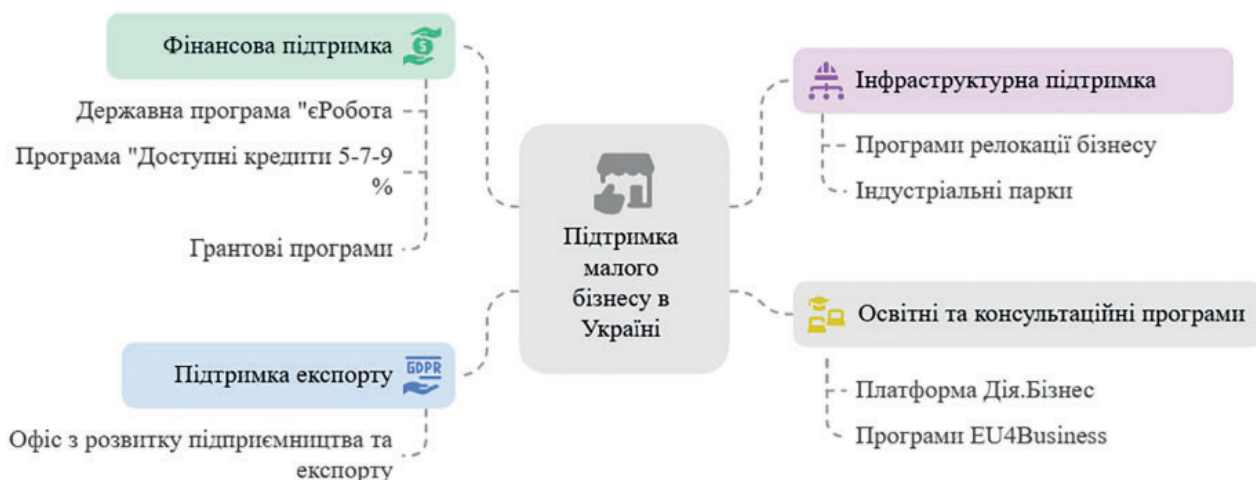

Рис. 1. Напрями підтримки малого бізнесу в Україні

доступними фінансовими ресурсами для: підтримки ліквідності, реалізації інвестиційних проєктів, збереження робочих місць, відновлення або розширення діяльності, релокації виробництва. Відповідно до Програми держава компенсує частину відсоткової ставки за кредитом, завдяки чому підприємець фактично отримує фінансування за ставкою 5%, 7% або 9% залежно від напрямку використання коштів і категорії бізнесу. Програма реалізується через уповноважені банки. Станом на 2023 рік до програми залучено понад 40 банківських установ по всій Україні. За офіційними даними порталу програми [11], станом на кінець 2023 року: видано понад 75 тисяч кредитів на загальну суму понад 280 млрд грн; значна частка кредитів (понад 50%) надана на фінансування обігових коштів – актуально для підприємств, які потребували підтримки для стабілізації діяльності; активно кредитувалися підприємства у сферах агробізнесу, виробництва, торгівлі, сфери послуг.

У 2023 році програма «Доступні кредити 5-7-9%» стала не лише інструментом стимулювання інвестицій, а й ключовим антикризовим механізмом для підтримки життєздатності бізнесу в умовах війни. Вона сприяла збереженню робочих місць; підтримці ділової активності у регіонах; відновленню та розвитку підприємств, що постраждали від бойових дій; активізації релокації бізнесу. Важливо зазначити, що попит на участь у програмі залишався дуже високим протягом усього 2023 року, що свідчить про її практичну ефективність та довіру з боку підприємницького середовища.

3. Грантові програми для малого бізнесу в Україні стали важливим інструментом стимулювання підприємницької активності та відновлення економіки в умовах війни. Завдяки таким програмам підприємці отримують безповоротну фінансову допомогу, що дозволяє зменшити фінансові бар'єри для започаткування чи розвитку бізнесу, створення нових робочих місць та модернізації виробництва. Грантова підтримка формується завдяки активній участі міжнародних донорів та партнерів, які спрямовують значні ресурси на підтримку українського бізнесу.

Програма підтримки економічної стійкості України (ERP) від Mercy Corps (Корпус милосердя) [12] затверджена з метою підтримки допомоги постраждалому населенню та малому і середньому бізнесу відновити бізнес-активності та подолати наслідки війни, в межах якої можна отримати до 40 000 дол. Програма містить два напрямки підтримки: індивідуальна грошова допомога для підтримки ініціатив мікробізнесу, що реалізовується на території Сумської, Дніпропетровської, Запорізької та Миколаївської областей; фінансова допомога для малого та середнього бізнесу, що постраждав від війни, що реалізовується на території м. Києва, Київської, Сумської, Харківської та Дніпропетровської областей.

Грантова програма від KSE Foundation “Talents for Ukraine” [12] стартувала 3 листопада 2022 року.

Програма орієнтована не на запуск бізнесів, а на інвестування в особистості – тих, хто мають нестандартне мислення, творчу енергію, прагнення змінювати Україну і світ, незалежно від галузі (наука, культура, бізнес, ІС). У 2023 році особливу увагу приділено STEM-напрямку (інженери, науковці, математики, біохіміки тощо) – для них спрямовано близько 60% бюджету, інші 40% дістаються представникам культури, громадянського сектору, креативу, бізнесу. У 2023 році відзначено 150 лауреатів, які отримали гранти в середньому по 5 000 дол. [12].

У відповідь на воєнну загрозу та руйнування інфраструктури, Міністерство економіки України ініціювало програму підтримки підприємств, що переміщуються з небезпечних регіонів. Підприємства отримують допомогу – консультації щодо релокації, вибору безпечної географії, облаштування нових точок і логістичних рішень. Проєкти релокації можуть отримати державне співфінансування через Prozorro чи інші платформи – частіше у вигляді компенсації витрат на оренду, переїзд, монтаж обладнання [13]. Програма відкрита для будь-яких підприємств (повністю або частково релокованих), без дискримінацій – з чітким алгоритмом подання заявки, демонтажу обладнання, транспортування й розгортання нового виробництва.

Також у 2022 році прийнято та оновлено низка законів і підзаконних актів, які створили правову базу для запуску та роботи індустріальних парків: зокрема, Закон України «Про індустріальні парки» [14] та інші щодо податкового й митного стимулювання, а також постанова КМУ № 1207 [15]. Міністерство економіки України випустило чат-бота для інвесторів – допомагає знайти парк, дізнатися про мережі, контакти керуючих компаній та права резидентів. Для малого бізнесу це надає доступ до готової інфраструктури, зменшує орендну та комунальну складову; створює стабільне податкове навантаження; сприяє місцевому розвитку; релокація завдяки інфраструктурній підтримці і паркам забезпечує бізнесу безперервність та конкурентоспроможність у нових умовах.

Для малого бізнесу в умовах війни та постійних змін економічного середовища знання та експертиза стають не менш важливими ресурсами, ніж фінанси чи обладнання. Освітні та консультаційні програми допомагають підприємцям адаптуватися до нових викликів – зокрема змін у регуляторному середовищі, ринковій кон'юктурі чи логістиці; опановувати сучасні інструменти цифрової трансформації, маркетингу, фінансового менеджменту; розширювати можливості для розвитку – через вихід на нові ринки, залучення грантів, побудову міжнародних партнерств.

Портал Дія.Бізнес [12] надає широкий спектр послуг: онлайн-консультації – підприємці можуть отримати поради про офіційні реєстрації, реалізацію релокаційних проєктів, доступ до грантів, маркетингові стратегії та цифрову трансформацію; офлайн-зустрічі, тренінги, бізнес школи, акселераційні програми, майстер класи по всій Україні – як на рівні

центрів «Дії», так і в партнерстві з Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) та міжнародними донорами; матеріали самоосвіти – шаблони бізнес-планів, інтерв'ю з експертами, гіді з ринку: прайси, кейси, інфографіки. Ця платформа об'єднує інформування, навчання та супровід підприємців, слугуючи центральним ресурсом у сфері цифровізації бізнесу і підвищення його стійкості.

Програми EU4Business [16] спрямовані на підтримку малого та середнього бізнесу у країнах Східного партнерства, зокрема в Україні. Програми в рамках EU4Business включають семінари, панельні дискусії, серії вебінарів і воркшопів для поглиблення бізнес-знань (наприклад доступ до міжнародних ринків, стандарти, сертифікація).

Платформа Дія.Бізнес та ініціатива EU4Business створюють екосистему знань і підтримки, яка дозволяє малим підприємствам не тільки зберігати життєздатність у складних умовах, а й закладати основу для довгострокового зростання.

Офіс з розвитку підприємництва та експорту [17] – державна установа, яка діє з 2015 року. З 2021 року працює в межах проєкту «Дія.Бізнес» у партнерстві з Міністерством цифрової трансформації та Міністерством економіки України. У 2023 році за підтримки Офісу у складі проєкту «Дія.Бізнес» організовано 14 національних стендів на провідних міжнародних виставках у ЄС, США, ОАЕ та Японії, де 129 українських компаній презентували свої продукти [17].

Для малого бізнесу підтримка експорту має стратегічне значення, оскільки вихід на глобальні ринки, зокрема ЄС, США чи Азії, відкриває нові можливості для зростання, розширення клієнтської бази та диверсифікації джерел доходу. Це дозволяє підвищити стійкість підприємств до внутрішніх економічних викликів і зменшити залежність від нестабільного внутрішнього ринку.

Висновки. В умовах війни підтримка малого бізнесу в Україні набула особливої ваги як ключовий інструмент збереження економічної активності та соціальної стабільності. Державні програми, міжнародна допомога та партнерські ініціативи спрямовані передусім на те, щоб допомогти підприємствам від-

новити роботу, адаптуватися до нових умов і створювати нові робочі місця, що стає важливим чинником підтримки добробуту громад.

Серед визначальних тенденцій – активна співпраця держави з міжнародними донорами й фінансовими інституціями. Саме завдяки цій співпраці стало можливим забезпечити широкий спектр підтримки – від прямих грантів і пільгового кредитування до освітніх програм і допомоги в експортній діяльності. У цьому контексті особливо важливим є розвиток цифрових інструментів: вони роблять доступними для підприємців онлайн-консультації, навчання, автоматизовані сервіси для отримання фінансової підтримки та пошуку нових ринкових можливостей.

У 2023 році одним із ключових напрямів стала підтримка експорту. Малий та середній бізнес дедалі активніше освоює міжнародні ринки, що дає змогу компенсувати втрати на внутрішньому ринку та сприяє валютним надходженням у країну. Відповідно, програми навчання експортерів, участі у виставках і торгових місіях, а також фінансова підтримка цього процесу стали одним із пріоритетів економічної політики.

Загалом спостерігається поступовий перехід від програм «екстреного виживання» бізнесу до стратегічної підтримки його сталого розвитку. Очікується, що цей тренд посилюватиметься, а використання цифрових рішень і розширення експортних можливостей залишатимуться в центрі уваги у найближчі роки.

Надалі доцільним є посилення синергії між державними програмами та міжнародною допомогою, що дозволить масштабувати ефекти підтримки малого бізнесу. Важливо розширювати доступність фінансових інструментів, зокрема пільгового кредитування та грантових програм, для якомога ширшого кола підприємств – у тому числі в регіонах, що постраждали від бойових дій.

Окремої уваги заслуговує подальший розвиток цифрових сервісів підтримки, що дозволяють підприємцям швидко отримувати інформацію, подавати заявки та взаємодіяти з програмами онлайн. Сприяння виходу на зовнішні ринки має залишатися одним із стратегічних напрямів, оскільки експортна діяльність забезпечує не лише стабільність підприємств, а й позитивний внесок у макроекономічні показники країни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Козак А. Р. Роль та місце малого бізнесу в економіці України та світу. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2021. Том 2. № 13. С. 236–241. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11281>
2. Васюта В., Чорновол Н., Горбунова М. Роль підприємницької діяльності в розвитку національної економіки. *Галицький економічний вісник*. 2022. Вип. 78–79. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.05_06.130
3. Сидорук І. С. Аналіз стану та проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 18. С. 67–72. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/18.12>
4. Завадських Г. М., Кубік Я. В. Стан і тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного. 2020. № 1 (41). С. 115–124. DOI: <https://doi.org/10.31388/2519-884X-2020-41-115-124>
5. Піхняк Т. А. Сучасні виклики для економічного розвитку малого підприємництва в Україні. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Вип. 2 (25). DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-2-5>
6. Карпенко Л. М., Іжа М. М., Гороховський М. В. Інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні в умовах воєнного стану. *Механізми публічного управління*. 2023. Випуск 33. DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.33.12>
7. Носков О. М. Особливості та перспективи оптимізації державного регулювання малого та середнього бізнесу в Україні на регіональному та місцевому рівнях. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2023. № 10. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-10-02-07>

8. Підтримка бізнесу. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=b5c4bb58-bb92-4120-9265-449e627b604b&title=PidtrimkaBiznesu>
9. Портал «єРобота». URL: <https://erobota.diia.gov.ua/>
10. Звіти щодо програми «Робота (гранти)». Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=d15b9cf9-1a47-4234-99c9-57ef12387007&tag=ProgramiPidtrimkiBiznesu>
11. Офіційний сайт Програми «Доступні кредити 5-7-9 %». URL: <https://5-7-9.gov.ua>
12. Портал Дія.Бізнес. URL: <https://business.diia.gov.ua>
13. Воєнний стан: громадянам та бізнесу. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=59e05f9b-1ffa-4750-a126-228ca73551ca&tag=VonniiStan-InformatsiiaGromadianamTaBiznesu>
14. Про індустріальні парки. Закон України від 21 червня 2012 року № 5018-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>
15. Про затвердження Порядку надання коштів на безповоротній основі для облаштування індустріальних (промислових) парків та/або забезпечення будівництва об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, необхідних для створення та функціонування індустріальних (промислових) парків. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2022 р. № 1207. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-2022-%D0%BF#Text>
16. Портал Програми EU4Business. URL: <https://eu4business.org.ua>
17. Офіс з розвитку підприємництва та експорту. URL: <https://epo.org.ua/>

REFERENCES

1. Kozak A. R. (2021). Rol ta mistse maloho biznesu v ekonomitsi Ukrainy ta svitu [Role and place of small business in the economy of Ukraine and the world]. *Visnyk student-s'koho naukovohto tovarystva DonNU imeni Vasylia Stusa – Bulletin of the student scientific society of DonNU named after Vasyl Stus*, 2(13), 236–241. Available at: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11281> [in Ukrainian].
2. Vasiuta V., Chornovol N. & Horbunova M. (2022). Rol pidpriemnytskoi diial'nosti v rozvytku natsional'noi ekonomiky [The role of entrepreneurial activity in the development of the national economy]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, (78–79). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.05_06.130 [in Ukrainian].
3. Sydoruk I. S. (2021). Analiz stanu ta problemy rozvytku maloho pidpriemnytstva v Ukraini [Analysis of the state and problems of development of small entrepreneurship in Ukraine]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovation*, 18, 67–72. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/18.12> [in Ukrainian].
4. Zavads'kykh H. M. & Kubik Ya. V. (2020). Stan i tendentsii rozvytku maloho pidpriemnytstva v Ukraini [State and trends of development of small entrepreneurship in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats TDAU imeni Dmytra Motornoho – A collection of scientific works of the Dmytro Motorny State Technical University*, 1(41), 115–124. DOI: <https://doi.org/10.31388/2519-884X-2020-41-115-124> [in Ukrainian].
5. Pikhnak T. A. (2021). Suchasni vyklyky dlia ekonomichnoho rozvytku maloho pidpriemnytstva v Ukraini [Current challenges for the economic development of small entrepreneurship in Ukraine]. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk – Pryazovsky Economic Bulletin*, 2(25). DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-2-5> [in Ukrainian].
6. Karpenko L. M., Izha M. M. & Horokhovskiy M. V. (2023). Instrumenty derzhavnoi pidtrymky rozvytku maloho ta serednoho biznesu v Ukraini v umovakh voiennoho stanu [Instruments of state support for the development of small and medium-sized business in Ukraine under martial law]. *Mekhanizmy publichnoho upravlinnia – Mechanisms of public administration*, 33. DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.33.12> [in Ukrainian].
7. Noskov, O. M. (2023). Osoblyvosti ta perspektivy optymizatsii derzhavnoho rehuliuвання maloho ta serednoho biznesu v Ukraini na rehionalnomu ta mistsevomu rivniakh [Features and prospects of optimizing state regulation of small and medium-sized business in Ukraine at regional and local levels]. *Problemy suchasnykh transformatsii – Problems of modern transformations*, 10. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-10-02-07> [in Ukrainian].
8. Ministry of Economy of Ukraine. (n.d.). Pidtrymka biznesu [Business support]. Available at: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=b5c4bb58-bb92-4120-9265-449e627b604b&title=PidtrimkaBiznesu> [in Ukrainian].
9. Portal “YeRobota”. (n.d.). Available at: <https://erobota.diia.gov.ua> [in Ukrainian].
10. Ministry of Economy of Ukraine. (n.d.). Zvity shchodo prohramy YeRobota (hranty) [Reports on the YeRobota program (grants)]. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=d15b9cf9-1a47-4234-99c9-57ef12387007&tag=ProgramiPidtrimkiBiznesu> [in Ukrainian].
11. Official website of the program “Dostupni kredyty 5-7-9 %” [Affordable loans 5-7-9 %]. (n.d.). Available at: <https://5-7-9.gov.ua> [in Ukrainian].
12. Portal Diia.Business. (n.d.). Available at: <https://business.diia.gov.ua> [in Ukrainian].
13. Ministry of Economy of Ukraine. (n.d.). Voiennyi stan: hromadianam ta biznesu [Martial law: for citizens and business]. Available at: <https://me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=59e05f9b-1ffa-4750-a126-228ca73551ca&tag=VonniiStan-InformatsiiaGromadianamTaBiznesu> [in Ukrainian].
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). Pro industrialni parky [On industrial parks] (Law of Ukraine No. 5018-VI, June 21, 2012). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> [in Ukrainian].
15. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia koshtiv na bezpovrotnii osnovi dlia oblashtuvannia industrialnykh (promyslovykh) parkiv... [On approval of the procedure for providing non-refundable funds for the arrangement of industrial (manufacturing) parks...]. Resolution No. 1207, October 28, 2022. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
16. Portal EU4Business. (n.d.). Available at: <https://eu4business.org.ua> [in Ukrainian].
17. Office for Entrepreneurship and Export Development. (n.d.). Available at: <https://epo.org.ua/> [in Ukrainian].

Стаття надійшла: 09.11.2024

Стаття прийнята: 01.12.2024

Стаття опублікована: 24.12.2024